

Nr. _____ / _____ 2011

APROB.
SECRETAR DE STAT,
Iulia Adriana Oana BADEA

SCRISOARE METODICĂ

Acces echitabil generalizat și calitate în educația timpurie

A început un nou an școlar.

“...Orice-nceput se vrea fecund, / risipei se dedă Florarul” parcă răsună în sufletele și în clasele noastre, chiar dacă toamna este regina acestei etape și nu primăvara.

Și cum versurile poetului Lucian Blaga ne trimit cu gândul la primăvară, la fecunditatea și veselia acestui anotimp și la fiorul pur al unicului sentiment care justifică și dă sens existenței noastre, aș vrea să aducem în acest început de an școlar toată încărcătura pozitivă a acestor versuri și să scriem împreună încă o filă importantă a învățământului românesc. Cu risipă...

În intervalul 7-9 septembrie 2011, au avut loc, la București, Consfăturile naționale ale inspectorilor pentru învățământul preșcolar. Evenimentul a oferit inspectorilor prilejul unor analize privind evoluția sistemului de învățământ preșcolar și extinderea serviciilor de educație către zona 0-3 ani, precum și prilejul de a-și împărtăși idei și practici de succes în acest domeniu și de a găsi împreună soluții și măsuri eficiente pentru țintele naționale pe care ni le-am asumat la nivel european (Strategia Europa 2020), respectiv:

- reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii, sub 10% și
- creșterea la 40% a procentului de absolvenți de studii universitare, din totalul populației în vârstă de 30-34 de ani.

În acest context, scrisoarea metodică din acest an școlar va aborda următoarele aspecte:

1. prezentarea și contextualizarea *Foii de parcurs pentru anul școlar 2011-2012*, urmărind, totodată, atingerea unor subiecte conexe, cum ar fi:
 - repere privind predarea-învățarea-evaluarea în învățământul preșcolar și modalitățile de evidențiere a progresului copilului;
 - parteneriatul cu familia;
2. precizări privind activitățile din săptămâna *Școala altfel*;
3. funcționarea și organizarea grupelor cu copii de 2-3 ani;
4. clarificări privind activitatea directorului de grădiniță;

5. sugestii pentru activitățile metodice, cercurile pedagogice, inspecțiile tematice și/sau de specialitate

1. Prezentarea și contextualizarea *Foii de parcurs pentru anul școlar 2011-2012*

Ținând cont de angajamentele și țintele asumate la nivel european, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului a transmis către toate inspectoratele școlare și, implicit, către toate cadrele didactice din învățământul obligatoriu, un document – cadru, în care sunt menționate acțiunile prioritare ale acestui an școlar. În acest context, recomandăm lecturarea cu atenție a documentului amintit și, în plus, corelarea și completarea informațiilor transmise cu cele de mai jos:

- *Reducerea absenteismului*

Lețiile învățate până acum ne arată că dacă se constituie baze solide în primii ani, formarea ulterioară este mai eficientă și mai susceptibilă de a se desfășura pe tot parcursul vieții, reducând riscul abandonării timpurii a studiilor, sporind echitatea școlarității și reducând costurile suportate de societate din motive de risipă de talente, precum și cheltuielile publice în domeniul social, al sănătății și chiar judiciar.

Așadar, în contextul în care constatăm că absenteismul alimentează insuccesul școlar și conduce, implicit, la abandon și/sau părăsire timpurie a școlii, este înțelept să optăm pentru o măsură care s-a dovedit deja a fi eficientă: aceea a încurajării înscrierii și a participării copilului, cât mai de timpuriu, la programe educaționale, într-un sistem organizat.

De aceea, atât la nivelul inspectoratelor școlare, cât și la nivelul fiecărei unități de învățământ preșcolar și al fiecărui cadru didactic, stimularea și monitorizarea participării școlare a copiilor cu vârste între 3 și 6 ani la programul oferit de grădiniță va constitui o preocupare permanentă. O atenție deosebită va fi acordată acestui aspect, cu precădere, în mediul rural.

În plus, conștientizând faptul că documente programatice la nivel european (*Comunicarea Comisiei - Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine, februarie 2011; Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine, iunie 2011*), la care am aderat, vorbesc de o rată de participare a copiilor preșcolari, care să atingă valoarea de **95% până în 2020** și de **asigurarea accesului echitabil la servicii de EICP** (educație și îngrijire a copilului preșcolar) **de înaltă calitate și favorabile incluziunii**, mai ales copiilor care provin din medii socioeconomice defavorizate, din familii de migranți sau ale comunității rome, sau care au nevoi speciale de educație, inclusiv handicap, va trebui, la nivelul tuturor celor trei paliere de responsabilitate (ISJ/ISMB, unitate de învățământ, cadru didactic) să cunoaștem foarte bine, să monitorizăm cu atenție și chiar să accelerăm implementarea măsurilor cuprinse în noua *Lege a educației naționale*, în *Strategia națională în domeniul educației timpurii* și în *Planurile de acțiune județene pentru asigurarea accesului la educație al grupurilor dezavantajate și promovarea educației incluzive*, care vizează aceste obiective/ținte.

Direct legate de reducerea absenteismului și de încurajarea participării școlare sunt și aspectele care privesc calitatea mediului educațional și calitatea procesului de predare-învățare-evaluare.

În acest sens, solicităm inspectorilor, directorilor și cadrelor didactice următoarele puncte de reflecție:

1. Societatea contemporană este una gălăgioasă, mișcătoare și cu modificări rapide de viziune. Familiile sunt tot mai ocupate cu sarcini profesionale. Copilul de astăzi este diferit, crescând sub influența (dar și atacul) mijloacelor audio-vizuale. Astfel, **învățământul de tip tradițional se găsește sub presiunea schimbării mediului socio-cultural**. Ce vom prelua din mediul socio-cultural pentru a crea situații de învățare relevante pentru copilul de astăzi și pentru a-l ajuta să învețe cu plăcere?

2. Este un fapt cunoscut, atât din practica empirică, cât și în urma cercetărilor psihopedagogice, că tipul de învățare pur receptiv (audierea, înregistrarea pasivă prin notițe și memorarea celor audiate) nu constituie calea cea mai eficientă pentru o învățare profundă, conștientă și de lungă durată. În același timp, interesul pentru stilurile de învățare, manifestat în ultimii ani de către specialiști, a determinat concluzii legate de relația între **învățarea activă** și stilurile de învățare.

3. Unul din obiectivele majore ale educației este îmbunătățirea puterii de înțelegere a copilului și **cultivarea dorinței acestuia de a învăța** - fără efort, fără constrângeri, în ritmul și la parametrii solicitați - în vederea asigurării **șansei de succes personal**. În teoriile moderne se vorbește din ce în ce mai mult de învățarea experiențială, de profesor cu rol de ghid sau de facilitator al proceselor de învățare, de valorizarea și dezvoltarea potențialului fiecărui copil, de respectarea ritmului și a stilului său cognitiv propriu etc. și, în fine, de educație timpurie, ca bază a dezvoltării personalității.

4. **Mediul educațional** trebuie să stimuleze copilul, să-l ajute să se orienteze, să-l invite la acțiune, dar și să-i ofere un model de ordine și disciplină, un model de armonie în ceea ce privește culorile, formele, texturile etc. Centrele de activitate, Orarul ilustrat, Regulile clasei/grupe, Calendarul naturii și Jurnalul grupei nu trebuie să lipsească din mediul educațional al clasei. Atenție, însă, la aglomerarea sălii de gupă, care poate duce la disconfort și la o stare de agitație generală. Tot ce plasăm pe pereții clasei trebuie să aibă un scop bine determinat, strâns legat de ceea ce copiii studiază la un moment dat.

5. **Organizarea spațiului în centre** (*Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă* și altele) se face ținând cont de resursele materiale, de spațiu și de nivelul de vârstă al copiilor. În funcție de spațiul disponibil, sectorizarea sălii de grupă poate cuprinde toate centrele sau cel puțin două dintre ele în care cadrul didactic pregătește zilnic „oferta” pentru copii, astfel încât aceștia să aibă posibilitatea să aleagă locul de învățare și joc, în funcție de disponibilitate și nevoi. Materialele care se vor regăsi zilnic în zonele/centrele/colțurile deschise nu trebuie să fie aleatorii, ci atent alese, în strânsă corelare cu tema săptămânii sau cu tema proiectului aflat în derulare.

6. **Proiectarea și organizarea educației dincolo de discipline**, pornind nu de la criteriile teoretice academice ale disciplinelor, ci de la probleme, provocări și realități ale vieții contemporane, ar putea aduce beneficii semnificative pentru toți elevii, contribuind în primul rând la o contextualizare a învățării, ar face învățarea mai plăcută și mai eficientă, iar implicarea părinților/bunicilor copiilor preșcolari, a voluntarilor (studenți, elevi de la școala din apropiere etc.) ar putea fi o soluție binevenită pentru derularea și succesul proiectelor tematice. Și, atenție, într-un an școlar se pot derula cel mult 7 proiecte, cu o durată de maximum 5 săptămâni/proiect sau un număr mai mare de proiecte de mai mică amploare, variind între 1-3 săptămâni, în funcție de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă. De asemenea, pot exista și săptămâni în care copiii nu sunt implicați în nici un proiect, dar în care sunt stabilite teme săptămânale independente, de interes pentru copii. Totodată, pot exista și proiecte de o zi și/sau proiecte transsemestriale.

- *Evaluarea cu scop de orientare și optimizare a învățării*

Într-un învățământ centrat pe competențe, copilul/elevul nu mai este perceput ca un subiect pasiv în procesul de educare și instruire, ci este considerat partener al cadrului didactic în construirea cunoașterii, este parte activă în realizarea activităților instructiv educative, în evaluarea calitativă și în conturarea propriului traseu școlar.

De aceea, pornind de la prevederile art.71 din *Legea educației naționale*, orientarea și optimizarea învățării la nivelul învățământului preșcolar va avea în vedere faptul că studiile și exemplele de bună practică la nivel național și european ne arată că trebuie să renunțăm la livrarea cunoașterii ca produs și să ne axăm pe modelul **cunoașterea ca proces**, acordând o atenție tot mai mare nevoilor de învățare, de motivare, de consiliere și de orientare ale copilului/elevului și punând accent, în mod deosebit, pe gândirea copiilor/elevilor, pe implicarea lor în realizarea de proiecte, pe rezolvarea de probleme care au tangență cu viața practică (prin găsirea unor soluții noi, originale ale acestora), pe investigația științifică și învățarea unor noi tehnici de cercetare, stimulând gândirea, imaginația, creativitatea și originalitatea educabilului și înlăturând astfel lipsa de motivare și formalismul ambilor agenți educativi.

În acest sens, la nivelul învățământului preșcolar, evaluarea trebuie să urmărească progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin raportarea la norme de grup (relative). De asemenea, progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate).

Totodată, evaluarea trebuie să îndeplinească trei funcții: **măsurare** (ce a învățat copilul?), **predicție** (este nivelul de dezvoltare al copilului suficient pentru stadiul următor, și în special pentru intrarea în școală?) și **diagnoză** (descrierea stării de fapt și identificarea aspectelor care perturbă dezvoltarea copilului). Mai mult, o evaluare eficientă este bazată pe observare sistematică în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, pe dialogul cu părinții și pe date confirmate de portofoliul copilului, fișe etc.

De asemenea, cu acest prilej, este necesar să aducem în discuție câteva dintre aspectele legate de cele trei tipuri de evaluare:

- La fiecare început de an școlar, primele două săptămâni sunt rezervate culegerii de date despre copii - **evaluării inițiale**. Educatoarele vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții cât și cu copiii în vederea obținerii unei imagini cât mai apropiate de realitate, cu privire la dezvoltarea psiho-fizică și nivelul de cunoștințe și deprinderi al copiilor din grupa la care lucrează. toate aceste informații vor fi strânse atât în caietul de observații al copiilor, cât și în fișele de evaluare (vezi noul model de fișă de evaluare distribuit la Consfăturile cadrelor didactice) și vor sta la baza elaborării caracterizării grupei și, ulterior, a planificării calendaristice anuale.
- În ceea ce privește **evaluarea continuă**, educatoarele au o serie de oportunități în programul zilnic pentru realizarea acesteia. Totodată, nu trebuie să pierdem din vedere procesul de evaluare derulat ca parte a fiecărui proiect derulat cu copiii pe parcursul anului școlar.
- Sfârșitul semestrului I, sfârșitul anului școlar sau sfârșitul de ciclu necesită o evaluare mai atentă. Este vorba de **evaluarea sumativă**, care nu necesită delimitări fixe ca durată în timp și care va avea în vedere fie stabilirea pașilor care urmează în parcurgerea curriculumului (ce urmează să desfășurăm cu copiii în semestrul II sau în anul școlar următor), fie culegerea datelor pentru întocmirea fișelor de evaluare a copilului și,

implicit, urmărirea progresului acestuia, fie completarea fișelor psiho-pedagogice de acces în învățământul primar. Ca și în cazul evaluării inițiale, se recomandă utilizarea unei palete largi de mijloace și instrumente de evaluare și evitarea excesului de fișe de lucru, cu scopul de a conferi copilului siguranță și detașare în timpul acestui proces.

- *Îmbunătățirea competențelor de lectură.*

Grădinița este instituția unde se manifestă și sunt încurajate experiențele de debut ale copilului în domeniul limbajului, locul în care se înregistrează primele contacte ale acestuia cu cartea, cu limbajul scris și, în consecință, locul în care sunt înregistrate și stimulate primele experiențe ale copilului în domeniul cititului și scrisului. Și, toate acestea se petrec fără a stabili un anumit program în grădiniță după care copiii să învețe, la date și ore fixe să citească sau să scrie. În programul zilei se găsesc destule momente în timpul activităților obligatorii, al jocurilor și activităților alese, sau chiar în activitățile opționale sau cele din programul după-amiezii, când se poate face apropierea copilului de carte și, implicit, pregătirea pentru activitatea de citit-scris din școală.

Iată câteva sugestii de activități sau jocuri care au ca obiectiv principal apropierea copilului de limbajul scris, care pot fi folosite cu succes atât în grădiniță cât și în primele săptămâni ale primei clase a învățământului primar:

“Colțurile de joacă”

Desfășurare: *În prima zi de grădiniță copiii primesc câte un cartonaș cu numele lor înscris pe el. La început li se atrage atenția numai asupra literei inițiale. În zilele și lunile care urmează aceste cartonașe vor fi folosite în diferite contexte. De exemplu, când copiii își aleg colțul la care doresc să lucreze, le putem spune: “Adriana, când voi arăta cartonașul cu numele tău, înseamnă că aș dori să mergi la COLȚUL PĂPUȘII”.*

Extindere: *Pe măsură ce evoluează, copiii își recunosc cu ușurință numele și pot singuri să-și plaseze cartonașul cu numele în diferitele zone ale clasei, stabilite de comun acord cu educatoarea, pentru notarea responsabilităților, selectarea colțurilor, prezența la grădiniță etc. Dimineața pot fi ajutați să-și aleagă colțul sugerându-le o grupare după inițiala numelui sau după un anumit sunet/grup de sunete inclus în numele celor care urmează să se joace sau să lucreze împreună. De exemplu, educatoarea poate spune: “Toți copiii care au un c în numele lor să treacă la COLȚUL CONSTRUCȚII.” De asemenea, se pot trece pe tablă numele a doi copii și educatoarea să-i roage să se grupeze astfel și, împreună, să meargă la COLȚUL BIBLIOTECĂ.*

“Calendarul”

Desfășurare: *Discuțiile despre vreme, trecerea timpului și marcarea trecerii acestuia în calendar sunt un bun prilej de cunoaștere a numelor date lunilor anului, a numelor date zilelor săptămânii, a cifrelor care semnifică, în calendar, înșiruirea zilelor într-o lună. Copiii pot fi antrenați în cursul discuției de dimineața să arate unde este scris numele lunii, numele și numărul zilei din săptămână etc. și pot chiar opera cu ele dacă există posibilitatea alcătuirii unor calendare cu elemente detașabile. În timp, ei vor remarca amănunte de genul: “zilele în care venim la grădiniță se termină toate cu un “i”, “zilele în care nu venim la grădiniță se termină cu un “ă”, a doua și a treia zi a săptămânii încep cu un “m” etc.*

“Junalul grupei”

Desfășurare: *În urma unei experiențe comune, care i-a impresionat în mod deosebit, educatoarea notează ceea ce copiii doresc să împărtășească și altora (copii de la grupele vecine, părinți, frați, bunici, vizitatori etc.). De exemplu, după remarcarea primilor fulgi de nea, stând la fereasta clasei, minunându-*

se și discutând despre aceștia, copiii sunt atrași într-o scurtă discuție și solicitați să gândească împreună ce ar putea “scrie” în jurnalul grupei pentru a putea fi citit de părinți, bunici, frați etc. O formulare de genul: “Fulgii mari și pufoși cad din cer. Zăpada e albă și frumoasă.” Peste câteva zile putem stabili numărul propozițiilor scrise pe tablă și putem număra cuvintele din cele două propoziții.

Extindere: Într-o altă etapă putem depista frecvența sunetului inițial al numelui nostru în cuvintele care alcătuiesc cele două propoziții, sau putem discuta despre sunetele care “seamănă”: **p** și **d**, **a** și **ă**. Oricum, trebuie să fim foarte atenți și flexibili și să răspundem intereselor și nevoilor copiilor la momentul respectiv. Așadar, nu vom ezita să mergem în direcția în care ne conduc copiii, chiar dacă noi gândisem altfel această etapă.

“Catalogul clasei”

Desfășurare: În primele zile de grădiniță, în perioada de acomodare, educatoarea va putea, în funcție de preferințele copiilor și de modul în care ei se comportă, să le sugereze mai multe “nume”, care să-i reprezinte și pe care ei, ca grup, ar putea să le poarte. Dintre acestea copiii vor alege unul și, împreună cu educatoarea, vor stabili care va fi modalitatea de ilustrare a numelui respectiv. Spre exemplu, dacă numele ales este “Grupa merelor roșii”, pentru că lor le plac foarte mult merele sau pentru că se gândesc să promoveze la nivelul unității principiul: “Un măr pe zi = sănătate”, pe ușa clasei sau pe un perete aproape de ușă, la nivelul copiilor, se poate lipi un copac cu mere roșii pe crengi. În interiorul merelor copiii își vor pune poza, sau un autoportret realizat de ei înșiși și, ulterior, chiar numele lor scris. Dimineața, după ce se face prezența, copiii pot fi invitați să meargă la copac și să verifice singuri cine lipsește, având ca puncte de reper fie numele scrise al colegilor, pe care ei l-au reținut mai ușor, fie doar pozele colegilor, pe care în timp le vor asocia cu numele scrise. În aceeași măsură copiii pot fi implicați să noteze, împreună cu educatoarea, pe un catalog al grupei, gen tabel, atașat copacului despre care vorbeam, prezențele și absențele cu **A** și **P**.

Extindere: Într-o altă etapă copiii pot fi antenați în a reda, folosindu-se de același principiu, familia restrânsă sau lărgită și să coreleze poza cu numele, să depisteze relațiile dintre aceștia, să-și explice diferențele de vârstă etc. Evident, în acest caz, numele și gradele de rudenie pot fi scrise chiar de către copii, cu ajutorul educatoarei, începând cu inițiala numelui și, treptat, cu celelalte litere care o urmează. Totul cere timp, răbdare și respectarea ritmului individual al copilului și a interesului pe care acesta îl manifestă pentru limbajul scris la un moment dat (moment care nu poate fi impus și nici stabilit cu exactitate de altcineva, decât de către copil).

Alte sugestii:

- *Activitățile muzicale sau rimele* sunt și ele ocazii deosebite prin care se poate face apropierea copilului de citit. Poeziile sau cântecelul (cel puțin refrenul) se pot scrie pe o coală mare, în prezența copiilor. Cuvintele vor fi urmărite de copii, în timpul recitării/scandării cu un arătător.
- *Centrul tematic* este locul unde, neapărat, copilul va găsi cel puțin o carte cu povești, legată de tema proiect a săptămânii (perioadei). Așadar, aici i se va citi, aici va “citi” singur la rândul lui, urmărind imaginile și textul, aici va discuta despre ele etc. Ocazional, un părinte/un bunic/un frate poate fi antrenat în acest joc “de-a cititul”, ajutând copilul să se inițieze în tainele lecturii.
- *Etichetarea mediului*, împreună cu copiii, reprezintă un bun prilej de familiarizare a copilului cu limbajul scris și de utilizare a acestuia în contexte adecvate vârstei. Se recomandă, de asemenea, ca etichetele să fie scrise de către educatoare, în prezența copiilor, la recomandarea lor și chiar dictate de ei. În plus, etichetarea trebuie să se facă treptat, pe măsură ce copiii descoperă un nou obiect în clasă sau utilitatea unei zone sau a unui spațiu al clasei, în ideea

de a nu încărca prea mult clasa cu etichete. Pe măsură ce unele cuvinte devin cunoscute și se constată asimilarea formei scrise a acestora, etichetele pot fi îndepărtate.

- Pe măsură ce apropierea de citit-scris se face simțită, la colțurile amenajate în clasă (“Colțul păpușii”, “Jocul de rol”, “Artă”, “Construcții”, “Știință” etc.) educatoarea poate solicita copiilor “să completeze” *rețete, liste pentru cumpărături, file de jurnal sau fișe cu observații legate de experimentele efectuate etc.*
- Activități în cadrul proiectului educațional “Să citim pentru mileniul III”.

Esențial este să trezim copiii interesul pentru citit-scris, să le creem un mediu interesant și stimulat, bogat în experiențe lingvistice și să atragem în acest proces, în măsura în care este posibil, și părinții (adulții din jurul copilului).

Iată un model de scrisoare adresată părinților prin care li se solicită sprijinul în procesul de apropiere a copiilor de limbajul scris:

Dragi părinți,

Vom porni împreună cu copiii dumneavoastră într-o aventură frumoasă în lumea limbajului scris. Prin “scris” trebuie să înțelegem gândurile pe care copilul le înșiră pe o bucată de hârtie. Acest lucru diferă foarte mult de ceea ce înțelegem noi, de regulă, prin scris.

În perioada care urmează, veți primi lucrări de-ale copiilor dvs. în care veți întâlni “scrisul”. Prima dvs. reacție s-ar putea să fie: “Copilul meu nu poate să scrie!” și asta pentru că dvs. nu puteți “citi” ceea ce el “scrie”. Cu toate acestea, “scrisul” copilului dvs. are un înțeles pentru el și aceea este maniera pe care el a inventat-o pentru a vă transmite mesajul dorit.

Vă rog să vă încurajați copilul să împărtășească aceste experiențe cu dvs. cerându-i să vă spună ce a “scris” și nicidecum să vă “citească” ce a “scris”, lucru pe care nu-l va putea face. Încurajat, sprijinit, stimulat, copilul dvs. își va dezvolta abilități și în domeniul limbajului scris.

Dacă aveți și alte întrebări, vă rog să mă contactați.

Cu aleasă prețuire,
Educ. Claudia Dobre

- *Recunoaștere*

În economia procesului de învățământ, epoca noilor tehnologii educaționale găsește cadrul didactic într-o poziție privilegiată.

În plan social, statutul acestuia, mai mult cel subiectiv și mai puțin cel obiectiv, rămâne totuși acolo unde conștiința social-educațională l-a situat deja: **în poziția de formator de spirite, de conștiințe.**

Cadrele didactice reprezintă categoria formatorilor considerați agenți ai schimbării. Formarea unui cadru didactic începe pe băncile școlii și nu se termină niciodată. Ca și cadru didactic, pentru a te putea înscrie și pentru a desfășura o muncă de calitate, trebuie să fii la curent cu toate schimbările, să fii în pas cu

noutățile și tendințele în domeniu, pentru că, în această profesie deviza este: ÎNVĂȚ PENTRU A-I ÎNVĂȚA PE ALȚII.

În acest context, unul din punctele de interes ale *Foii de parcurs pentru anul școlar 2011-2012* este acela al prezentării noii modalități de apreciere și recunoaștere a calității activității cadrului didactic, în direcția obținerii performanței și a progresului școlar, prin Gradația de merit.

Fără a relua detaliile prezentate în documentul mai sus menționat, legate de criteriile de eligibilitate și procedura de acordare a distincției amintite, considerăm că este necesar să încurajăm, pe de o parte Inspectoratele școlare și Casele Corpului Didactic să găsească modalități de sprijinire a cadrelor didactice în acest proces (cursuri de formare – inclusiv în formula blended-learning, workshop-uri, acțiuni metodice etc.) și, pe de altă parte, cadrele didactice din învățământul preșcolar cu un exemplu de schelet al unui proiect educațional, pe care îl atașăm prezentei scrisori (Anexa 1).

2. Precizări privind activitățile din săptămâna *Școala altfel*

Ordinul nr. 4292/2011 privind structura anului școlar 2011—2012 face, în anexă, precizări referitoare la activitățile care se desfășoară în săptămâna 2-6 aprilie 2011 în cadrul programului *Școala altfel*.

În învățământul preșcolar, tipurile de activități din cadrul programului *Școala altfel* nu sunt o noutate, în schimb, noutatea va consta în a gândi această săptămână ***altfel decât celelate***, din perspectiva intereselor și preocupărilor copiilor preșcolari, a evidențierii talentelor și a capacităților acestora în diferite domenii și, evident, din perspectiva stării de bine și a bune dispoziții pe care vrem să le aducem în viața copiilor și a apropiaților acestora, a partenerilor noștri din comunitate și a noastră implicit.

3. Funcționarea și organizarea grupelor cu copii de 2-3 ani

Prevederile *Legii educației naționale nr.1/2011* aduc în atenția noastră, a tuturor, un nou concept: acela al **educației timpurii**, ca primă treaptă de pregătire pentru educația formală, care asigură *intrarea copilului în sistemul de învățământ obligatoriu* (în jurul vârstei de 6 ani), prin formarea capacității de a învăța.

De asemenea, *Legea educației naționale* menționează cele două niveluri ale educației timpurii și anume: nivelul antepreșcolar, pentru copiii cu vârste între 0-3 ani și nivelul preșcolar, pentru copiii cu vârste între 3-6 ani.

În acest context, există baza legală pentru constituirea grupelor precoce, cu copii de 2-3 ani, în grădinițe, cu asigurarea resurselor materiale și umane adecvate. Pentru aceste grupe, oferim în Anexa 2 câteva sugestii legate de tipurile de activități care pot fi desfășurate cu copiii și de mediul educațional.

4. Clarificări privind activitatea directorului de grădiniță

Conform *Ordinului MECS nr. 4865/16.08.2011 privind obligatia de predare a personalului de conducere*, directorii grădinițelor cu program normal, prelungit sau săptămânal nu sunt degrevați de norma didactică și efectuează integral activitatea didactică de instruire – educare cu grupa de copii.

Pentru buna desfășurare a activității didactice la clasă și a activității manageriale se recomandă, atât inspectorilor școlari pentru învățământul preșcolar, cât și directorilor de grădiniță să manifeste responsabilitate și maturitate profesională și, în funcție de încărcătura de sarcini manageriale a diferitelor etape din an, să-și planifice cu rigurozitate timpul și activitățile specifice funcției, fără a pierde din vedere cele mai importante aspecte: siguranța și securitatea copiilor, precum și necesitatea parcurgerii sistematice a curriculumului specific.

5. Sugestii pentru activitățile metodice, cercurile pedagogice, inspecțiile tematice și/sau de specialitate

Concluziile desprinse în urma inspecțiilor care au avut loc arată faptul că, în general, activitatea din învățământul preșcolar este corespunzătoare și de calitate. Cu toate acestea, o serie de aspecte care privesc **mediul educațional, completarea documentelor școlare, desfășurarea procesului de predare-învățare-evaluare** necesită în unele cazuri revizuire, rafinări etc.

În acest context, la toate nivelurile de responsabilitate (inspectorate școlare, unități de învățământ, cadre didactice) se vor avea în vedere, în cadrul acțiunilor metodice și a inspecțiilor, următoarele aspecte:

- ✓ existența și operaționalitatea documentelor din **mapa educatoarei** (vezi Anexa 3);
- ✓ amenajarea **mediului educațional** al grupei pe arii/zone/centre de interes și amenajarea **centrului tematic** în sala de grupă, în acord cu tema parcursă de copii în perioada respectivă;
- ✓ elaborarea și completarea **planificărilor calendaristice** după recomandările MECTS;
- ✓ **cunoașterea notelor**, a **metodologiilor** și a **precizărilor MECTS** în domeniu;
- ✓ existența a cel puțin a unui exemplar din publicațiile nou apărute și din publicațiile care figurează pe lista bibliografică a programelor de perfecționare în **fondul de carte** al bibliotecii de specialitate al unității;
- ✓ **modul în care se realizează studiul individual** în unitățile de învățământ preșcolar și gradul de cunoaștere de către educatoare a noutăților în domeniu;
- ✓ modul în care sunt respectate *prevederile Programei activităților instructiv-educative în grădinița de copii* cu privire la **evaluare** (evitarea excesului de fișe, în special la grupele mari pregătitoare pentru școală; cum și cât de mult este implicat copilul în procesul de evaluare; cum este înregistrat progresul copilului etc.);
- ✓ cum a fost făcută **selecția auxiliarelor didactice** utilizate de către copii la activități și dacă acestea sunt avizate de MECTS;
- ✓ cum se face **evaluarea cadrelor didactice** de către director (existența fișelor de post, corelate cu fișele de evaluare pentru educatoare; cunoașterea acestora de către educatoare) și cum se face **evaluarea copiilor** de către educatoare (existența fișelor de evaluare pentru copii, pe nivele de vârstă și modul în care sunt completate ele etc.);
- ✓ **asigurarea transparenței gestionării** fondurilor grădiniței și a procesului de decizie;
- ✓ **stimularea participării părinților** la viața grădiniței, delegarea unor responsabilități de gestionare a resurselor etc.;
- ✓ **participarea** grădinițelor în programele educaționale naționale (gradul de implicare a personalului, rezultatele obținute, inovațiile personale în cadrul acestor programe etc. – vezi Anexa 4) și chiar inițierea de către grădinițe a unor programe educaționale la nivel local;
- ✓ organizarea și desfășurarea activităților metodice la nivel de unitate (unități) săptămânal și nediferențiat (în cazul grupelor care lucrează într-o alternativă pedagogică sau în cazul grupelor cu predare în limbile minorităților naționale). Același lucru va fi respectat și în cazul acțiunilor

metodice (cercuri pedagogice, perfecționări, alte întâlniri metodice ale cadrelor didactice din învățământul preșcolar);

- ✓ organizarea și desfășurarea unor **acțiuni metodice/schimburi de experiență** între educatoarele din învățământul de stat și cele din învățământul particular;
- ✓ planificarea și organizarea cu ritmicitate a **zilelor metodice pe centre** și anunțarea acestora la nivelul ISJ, în așa fel încât inspectorul de specialitate să cunoască ziua și ora când acestea se desfășoară pentru a-și planifica activitatea de îndrumare;
- ✓ organizarea unor **schimburi de experiență** între județe, având ca obiectiv popularizarea și generalizarea exemplelor de bună practică, precum și corelarea cerințelor profesorilor metodiști (îndrumători și coordonatori de practică pedagogică) cu noile abordări educaționale ale domeniului.

De asemenea, după cum deja v-ați obișnuit, pentru acest an școlar, lansăm două mari teme de reflecție, care pot fi abordate în cadrul activităților metodice sau al cercurilor pedagogice:

1. **DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA COPIII CU VÂRSTE ÎNTRE 3-6 ANI**
- și
2. **GRĂDINIȚA INCLUZIVĂ.**

DIRECTOR GENERAL,
Liliana Preoteasa

DIRECTOR,
Mihaela Tania Sandu

INSPECTOR GENERAL,
Viorica Preda

Program educațional

I. **ARGUMENT** (*câteva considerații legate de conceptele abordate în cadrul programului, o analiză de nevoi, care să arate situația de la care se pornește și, în același timp, perspectiva dezirabilă ca urmare a derulării activităților din cadrul proiectului*)

II. DESCRIEREA PROGRAMULUI

- Grupul țintă (*beneficiarii direcți, indirecti*)
- Metodologie (*modul în care urmează a se derula activitățile din proiect, componentele/etapele acestuia etc.*)
- Durata
- Resurse (*umane, materiale, logistică*)
- Coordonare (*dacă este cazul de o coordonare pe mai multe paliere de responsabilitate este necesar ca acestea să fie precizate foarte clar și nivelul de responsabilitate al fiecăruia să fie precizat*)
- Scopul programului
- Obiectivele specifice (*clare, relevante și realiste, măsurabile, determinate în timp, corelate cu scopul și problematica programului etc.*)

III. **ACTIVITĂȚI ȘI PLANIFICAREA ACESTORA** (*activitățile menționate în Metodologie vor fi reluate și detaliate, corelate cu obiectivele și scopul programului, cu resursele; se va stabili implicarea fiecărui partener și a fiecărui membru al echipei de implementare și se vor menționa clar perioadele alocate fiecărei activități de la debutul ei până la finalizare – se recomandă utilizarea unei diagrame Gantt*)

- IV. **MONITORIZARE, RAPORTARE, EVALUARE** (*se menționează modalitatea de evaluare finală, dar și pe parcurs, cum se va face raportarea și de către cine, când și cui etc.*)

Anexa 2

PLAN DE ÎNVĂȚĂMÂNT
NIVEL ANTEPREȘCOLAR

Nr.crt.	Categoria de activitate	Copii de 2-3 ani
I.	Jocuri	6
II.	Activități artistice și de îndemânare	2
III.	Activități de muzică și de mișcare	3
IV.	Activități de creație și de comunicare	4
V.	Activități de cunoaștere	3
VI.	Activități în aer liber	6
Total activități/săptămână		24

NOTĂ:

** Activitățile menționate în planul de învățământ sunt considerate a fi activități desfășurate cu întreaga grupă de copii sau pe grupuri mici, în decursul unei săptămâni. Acesta este numărul minim de activități care se recomandă a fi desfășurate cu copiii până la 3 ani în decursul unei săptămâni.*

*** Durata activităților poate varia în funcție de interesul manifestat de grupul de copii/copil pentru acestea. Se recomandă ca, pentru nivelul I, durata unei activități să fie de cel mult 5 minute, pentru nivelul II, durata activității să crească până la cel mult 10 minute, iar la nivelul III activitățile să dureze chiar și 15 minute. De asemenea, este foarte important ca, cel puțin la nivelul I, indiferent de durata recomandată pentru desfășurarea unei activități, educatoarea să aștepte reacția copilului.*

Educatoarea va crea în timpul activităților situații de învățare multiple și variate, care să asigure copilului libertatea de acțiune, de exprimare și de a alege

Educatoarea va observa copiii în timpul activităților și își va planifica temele, conținuturile și strategiile în funcție de observațiile făcute.

Educatoarea va sta adesea la același nivel cu copiii și își va schimba locul frecvent, în așa fel încât copiii vor fi stimulați să se deplaseze ca să fie aproape de aceasta.

Educatoarea se va asigura că există un număr corespunzător de materiale și jucării în clasă, care să încurajeze copiii să ajungă, să apuce, și să se joace cu ele.

Educatoarea se va asigura că există în clasă, pentru copiii care încă nu merg, câteva rafturi joase sau alte suporturi (suficient de stabile) care să le ofere copiilor posibilitatea de a se agăța de ele și de a se ridica.

Ariile și zonele de joacă și de activități vor fi decorate cu tablouri colorate și cu obiecte mobile pentru a încuraja interesul copiilor față de obiecte/ființe din lumea înconjurătoare și față de culoare și mișcare.

Educatoarea va avea în vedere faptul că este foarte important pentru copil să i se vorbească și va crea astfel de situații de învățare vorbind cu el despre evenimentele din timpul zilei la care el este luat părtaş, spunându-i poezii, povești, citindu-i, cântându-i, arătându-i diferite obiecte și discutând cu el despre ele etc.

Educatoarea va avea în vedere importanța imitației la această vârstă și îi va încuraja pe copii să imite/să execute împreună acțiuni, sunete, cuvinte (simple și familiare) pe care le văd/aud.

Educatorea va avea în vedere să stabilească “mici reguli” de folosire a materialelor și jucăriilor atunci când le va vorbi despre o jucărie sau un material nou apărut în clasă. Regula va fi întărită prin repetare atunci când copilul demonstrează că nu știe să folosească jucăria/materialul.

Educatorea va avea în vedere importanța activității de explorare și va crea situații în care copiii să analizeze și să descopere singuri lumea din jurul lor, fără a pierde din vedere aspectele care țin de asigurarea securității și a sănătății acestora.

Educatorea va avea grijă să le asigure copiilor posibilitatea de a interacționa. Astfel, atunci când are în grupă și copii mai mici care încă nu merg, va avea în vedere să îi ia în brațe și să-i ducă în mijlocul celorlalți pentru a se vedea, a se atinge reciproc și pentru a se auzi și a comunica.

Educatorea va avea în vedere să le asigure copiilor posibilitatea de a alege. Astfel, ea va pregăti pentru activități materiale variate și într-un număr cel puțin dublu decât numărul copiilor (exemplu: coli de hârtie în forme și culori diferite, tempera diluată sau tempera și guașe în tuburi, creioane colorate sau creioane ceracolor etc.).

Educatorea, pe măsură ce reușește să-i deprindă pe copii cu tiparul diferitelor activități, va ceda acestora, în timpul desfășurării activității, rolul de conducător.

Copilul va învăța să se joace și să împartă cu ceilalți, precum și să-și asume un rol

Educatorea va antrena copilul în jocuri cu tematică legată de familie și mediul imediat apropiat: “De-a familia”, “De-a mama”, “Să ne prefacem că eram...”, stimulându-i să imite împreună cu adultul acțiuni sau expresii vizualizate într-o carte, pe un jeton sau într-o fotografie etc.

Educatorea va stimula și încuraja copiii să cunoască și exploreze (folosindu-se de simțuri) jucăriile și materialele puse la dispoziție și, ulterior, să acționeze cu ele.

Educatorea va insista asupra formării deprinderii de a se privi reciproc atunci când se joacă.

Educatorea va încuraja copiii să interacționeze cu colegii și adulții cu care intră în contact.

Copiii vor fi ajutați să realizeze construcții simple (din diferite materiale de construcție: nisip, cuburi etc.) mai întâi singuri și, treptat, cu unul sau mai mulți copii împreună.

Copiii vor învăța să așeze și să grupeze diferite materiale și jucării specifice acestei categorii de activitate (jocul) după criteriile: formă, culoare (o culoare din două), mărime (mare-mic).

Copiii vor fi familiarizați cu reguli și elemente simple de joc cum ar fi: să răspundă când e solicitat, să reacționeze la un stimul vizual sau auditiv, să pună la locul lui orice obiect după utilizare, să aplaude un răspuns corect etc.) și vor fi încurajați să le respecte.

Copiii vor învăța să utilizeze corect materialele și jucăriile puse la dispoziție (plimbăm păpușile, legănăm păpușile, facem mașinile să meargă pe podea, așezăm cuburile unul peste altul, arătăm jetonul copiilor și spunem ce este dacă știm, răsfoim cartea, punem foaia pe masă și scriem cu creionul pe ea etc.).

Copilul va învăța să utilizeze instrumente specifice acestor activități și va fi stimulat să exprime idei, sentimente etc. și să se exprime pe sine cu mijloacele artelor plastice

Educatorea va stimula și încuraja copiii să utilizeze corect instrumentele de lucru specifice activităților de desen, pictură, modelaj (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor, plastilină/lut/cocă etc.) în vederea exprimării libere a ideilor și sentimentelor proprii (fie chiar și prin mâzgălituri).

Educatorea va crea situații de joc și de învățare în care aceștia să recunoască și să diferențieze culori, puncte, linii, forme în mediul imediat apropiat.

Educatorea va antrena copiii în crearea cadrului estetic specific ambiental, stimulându-i să sesizeze ce apare nou în clasă, consultându-i atunci când afișează un tablou, un/mai multe obiecte sau o/mai multe lucrări de-ale lor pe perete (fereastră, perdea, panou etc.) cu scopul de a înfrumuseța sau de a înviora clasa.

Educatorea va încuraja copiii să vorbească despre desene, tablouri, fotografii artistice care le sunt puse la dispoziție sau pe care le aduc ei înșiși în clasă.

Copiii vor fi ajutați să realizeze desene simple, cu diferite instrumente de lucru și pe suprafețe diferite, mai întâi cu ajutorul educatoarei (completând sau imitând desenul acesteia) și, ulterior, singuri.

Copiii vor învăța să aplice culoarea pe suprafețe date sau libere apelând la instrumente specifice artelor plastice, cum ar fi pensula, sau la diferite alte accesorii și obiecte din mediul apropiat (buretele, ghemotocul de hârtie, ghemul de ață,, periuța de dinți, degetul etc.).

Copiii vor învăța să pregătească materialul pentru modelat (lut, plastilină, cocă) prin frământare, rupere și, totodată, să îl modeleze prin mișcarea translatorie a palmelor față de planșetă, împreunarea capetelor prin lipire, prin adâncire, apăsare, mișcare circulară și aplatizare.

Copiii vor învăța să lucreze cu hârtia/cartonul și cu lipiciul, cu materiale din natură (ghinde, nuci, frunze, conuri, semințe, nisip, bețișoare etc.) și cu alte materiale specifice activităților practice (sârmă, mărgelă, mălai, griș etc.) și vor fi încurajați să își facă propriile jucării sau obiecte personale cu ajutorul acestora.

Copiii vor fi învățați să ordoneze jucăriile și obiectele din ambient, să îngrijească plante și animale de casă, să execute operații de curățenie (ștersul prafului, spălatul și ștersul vaselor etc.), să spele fructele și legumele și să participe la prepararea unor salate cu acestea, să participe la aranjarea și servirea mesei, dezvoltându-și spiritul de ordine și de curățenie.

Copiii vor fi încurajați să sesizeze caracteristicile și transformările materialelor în timpul lucrului și să vorbească despre acestea.

Copiii vor fi familiarizați cu reguli simple de utilizare a materialelor și instrumentelor, astfel încât să se asigure protecția sănătății proprii și a celorlalți și vor fi încurajați să le respecte. Iată câteva reguli care pot fi aduse în atenția copilului: să folosească materialele și instrumentele numai atunci când i se permite și numai la locul special amenajat, să nu folosească instrumentele în alt scop decât acela pentru care au fost date, să pună la locul lui orice obiect după utilizare etc.).

Copilul va învăța să asculte muzica și va fi stimulat să redea fragmente muzicale exprimând acțiuni, trăiri etc. sugerate de acestea

Educatorea va cânta copiilor și îi va încuraja și pe aceștia să cânte, atât împreună cu ea, cât și cu ceilalți. Pentru cei mai mici, respectiv pentru sugari, educatoarea va avea grijă să le cânte și să le miște mâinile și piciorușele în ritmul muzicii pentru a-i ajuta să perceapă sunetele și să distingă sunetele de zgomot.

Educatorea le va cânta copiilor cu vocea, de mai multe ori pe zi, diferite fragmente muzicale accesibile vârstei, imitând sunete din natură (foșnet, cântecul păsărilor, sunete scoase de diferite animale etc.) și folosind, adesea, mișcarea pentru a ușura înțelegerea cântecului sau a mesajului acestuia și pentru a-și coordona mișcarea în ritmul muzicii. În aceeași măsură ea îi va încuraja să o imite și să se prindă și ei în jocul ei.

Educatorea va încuraja copiii să folosească muzica (cântecul) ca formă de comunicare, sugerându-le mici jocuțe în care să vorbească “cântat” între ei, asociind imagini și acțiuni.

Educatorea va stimula interesul copiilor pentru muzică vorbindu-le (povestindu-le) înainte de a le prezenta cântecul despre ce este vorba în el. Educatorea le va prezenta copiilor și povești muzicale*.

Educatorea va stimula interesul copiilor pentru muzică și mișcare încurajându-i să exprime verbal ceea ce le sugerează, simt și înțeleg atunci când ascultă un cântec și, ulterior, să exprime același lucru prin mișcare (educatorea va permite copilului să-și exprime părerea despre ceea ce aude și simte, cu cuvintele proprii, contribuind astfel la dezvoltarea personalității individuale a copilului și la dezvoltarea creativității). De asemenea, educatorea le va sugera o mișcare și îi va ajuta pe copii să o asocieze cu un cântec/fragment muzical cunoscut.

Pentru copiii peste doi ani, educatorea va pune la dispoziția acestora discuri, casete audio, CD-uri, casete video cu cântece (fragmente muzicale) adecvate vârstei și îi va încuraja pe copii să le asculte singuri atunci când doresc (educatorea va permite copiilor ca, în mod organizat, aceștia să folosească mijloacele audio menționate).

Copiii vor fi familiarizați cu diferite genuri de muzică (muzică pentru copii, muzică populară, muzică ușoară etc.) cu tempouri și ritmuri diferite și vor fi ajutați să le distingă (mișcare rapidă, mișcare lentă, mișcare moderată).

Copiii vor fi familiarizați cu o serie de instrumente/jucării muzicale uzuale (tobă, tamburină, xilofon, chitară, muzicuță, fluiet etc.) și vor fi ajutați și încurajați să le recunoască și să le folosească (acompaniindu-se) improvizând cu acestea diferite cântece. De asemenea, copiii vor fi stimulați să își confecționeze propriile instrumente/jucării muzicale (singuri sau după model) din obiecte și jucării care le stau la îndemână (sticle cu apă în ele, cutii cu nisip sau cu pietricele, lămpișoare de metal etc.).

Copiii vor învăța cântece, jocuri muzicale (de recunoaștere sau imitare a unor sunete) și jocuri cu text și cânt (mișcare sugerată de text și asociată cu interpretarea cântecului) și vor fi încurajați să le interpreteze împreună cu educatorea, cu ceilalți copii sau singuri.

Copiii vor fi familiarizați cu reguli de cânt vocal, urmărind adoptarea unei poziții corecte și disciplina în cânt (nu țipăm când cântăm, nu facem gălăgie, cântăm toți odată), și vor fi încurajați să le respecte.

Copiii vor fi familiarizați cu disciplina în audiția muzicală (să asculte în liniște). Educatorea va alterna audiția cu explicația acesteia, urmărind menținerea interesului copilului pentru acest tip de activitate și evitând durata prelungită a unei audiții.

Educatorea va depista copiii dotați artistic și îi va încuraja și ajuta, în același timp, să se manifeste (să își compună propriile cântece, să și le înregistreze etc).

Educatorea va organiza spectacole, jocuri interactive, concursuri etc. prin care să dezvolte spontaneitatea, creativitatea, comunicarea, dezinvoltura copiilor, urmărind, în același timp, și asigurarea participării publicului la manifestarea artistică propriu-zisă.

Educatorea va organiza spectacole prilejuite de sărbătorile religioase, sărbători naționale, ziua mamei etc., insistând asupra formării deprinderilor de activitate în colectiv, de comunicare prin muzică, de socializare.

* Casete audio ce cuprind basme și povești cu suport muzical.

Notă: *Activitățile de rutină, precum și activitățile de învățare din cadrul zilei se vor desfășura, de regulă, pe un fond muzical aproape permanent sau pot fi anunțate printr-un semnal/fragment muzical.*

REPERTORIU DE CÂNTECE ȘI AUDIȚII MUZICALE (sugestii):

Cântece	Audiții
Grădinița – dfc. (din folclorul copiilor)	Anotimpurile – A.Vivaldi
Huța huța – dfc.	Simfonia jucăriilor – L. Mozart
Împreună să jucăm – dfc.	Mica serenadă – W. Mozart
Melc, melc – dfc.	Simfonia Ceasornicul – J.Haydn
Sorcova – dfc.	Scene pentru copii – R. Schumann
Ineluș, cerceluș – dfc.	Visul unei nopți de vară –
Mama – dfc.	F.M.Bartholdy
Vrăbiuța – dfc.	Impresii din copilărie (fragmente) –
Căldărușă plină – dfc.	G. Enescu
Fluturaș, fluturaș – dfc.	Folclor muzical zonal ***
La portiță – Ion I. Vintilă	
Ploaia – Petre Țipordei	
Cocoșul – dfc.	
Ghicitoare – ***	

Copilul va învăța să înțeleagă și să transmită intenții, gânduri, semnificații, sentimente cu ajutorul limbajului

Educatorea va vorbi copiilor și îi va încuraja și pe aceștia să vorbească, atât cu ea cât și cu ceilalți.

Educatorea va răspunde oricărui tip de limbaj inițiat de către copil și va menține canalul de comunicație deschis atâta vreme cât copilul manifestă interes.

Educatorea le va citi copiilor, de cât mai multe ori pe zi, modelându-și vocea și folosind cărți colorate, cu o ilustrație simplă. Ea va orienta cartea deschisă către copil, ajutându-l să înțeleagă că este vorba de o succesiune de acțiuni, că este o legătură intrinsecă între imagine și text etc.

Educatorea va pune la dispoziția copiilor cărți-pliant de carton tare, pânză sau vinilin, pe care să le poată ține, privi și mânui și singuri.

Educatorea va încuraja copiii să folosească cuvinte. Astfel, ea va pronunța cuvinte care denumesc obiecte, arătându-le pe ele sau imaginea acestora, îi va privi în ochi atunci când pronunță cuvântul respectiv pentru a-i face să vadă cum anume îl pronunță.

Educatorea va stimula interesul copiilor pentru limbaj vorbindu-le despre obiecte din mediul lor apropiat, despre acțiuni cu care se întâlnesc în viața de zi cu zi și încurajându-i să facă și ei același lucru. Pentru copiii mai mici este foarte important ca educatoarea să îi solicite să caute cu privirea un obiect cunoscut, să îl arate și să îl denumească apoi.

Educatorea va stimula interesul copiilor pentru citit etichetând mediul în care aceștia își desfășoară activitatea. Etichetele vor fi scrise în prezența copiilor, vor fi puține la număr inițial și vor conține, de regulă, denumirea unor obiecte care stârnesc interesul general.

Pentru copiii peste doi ani educatoarea va aduce în grupă cărți cu o acțiune simplă, previzibilă ori povestioare scurte cu repetiție (fie un cuvânt se repetă sistematic de mai multe ori, fie o rimă revine de fiecare dată când personajul începe o nouă acțiune etc.) și îi va încuraja copiii să i le “citească” și ei sau să le “citească” ei singuri atunci când doresc. Acestea pot fi cărți tematice: despre culori, despre fructe, despre animale, despre familie etc.

Copiii vor fi încurajați să își aleagă imagini, să “citească” imagini, să le asocieze pe baza unor criterii date (cu iamginea asemenea, cu umbra imaginii, cu partea care lipsește etc.), să spună povești despre obiectele/ființele din imagini etc.

Copiii vor fi familiarizați cu diferite categorii de cuvinte (descriptive, cuvinte-acțiuni) și vor fi ajutați să le distingă și să le utilizeze în contextele potrivite.

Copiii vor învăța rime, numărători și poezii și vor fi încurajați să le spună împreună cu educatoarea sau singuri.

Copiii vor fi stimulați să corecteze greșeli de pronunție sau de concept (educatoarea vorbește despre “măr” și arată copiilor o imagine cu un “avion”) ale educatoarei sau ale colegilor.

Copiii vor fi familiarizați cu reguli de folosire a cărții/imaginii care se citește (cartea/imaginea stă în bibliotecă/raft, nu se rupe, nu se scrie pe ea cu creionul, nu se pune mâna murdară pe carte/imagine, paginile se dau pe rând, apucând colțul de jos etc.) și vor fi încurajați să le respecte.

Copiii vor fi încurajați să urmărească cu degetul pe carte textul în timp ce li se citește și, ulterior, pentru cei peste doi ani, să recunoască numele cărții după imaginea și scrisul de pe copertă.

Copiii de peste doi ani, în măsura în care ei o doresc, vor fi încurajați și ajutați să își facă propriile cărți, să își “scrie” singuri, în felul lor, rețete, anunțuri, scrisori, felicitări, etichete etc.

Copiii vor învăța să distingă sunetul inițial al unui cuvânt și vor fi stimulați, în măsura în care interesul lor pentru limbajul scris este vădit, să coreleze sunetul inițial al numelui unui(ei) obiect/fenomen/ființe ilustrat(ă) pe un jeton cu litera corespunzătoare. Copiii vor fi încurajați să meargă cu degetul pe conturul literei respective și să discute despre aceasta.

Copilul va învăța despre lumea care-l înconjoară și va fi stimulat și sprijinit să exploreze și să experimenteze lucruri, acțiuni și fenomene în funcție de interesele proprii

Educatorea va vorbi copiilor despre unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (corpul uman, plante, animale, obiecte) și îi va încuraja și pe aceștia să vorbească despre ele.

Educatorea va răspunde oricărei întrebări venite din partea copilului (clar și scurt, fără a evita adevărul și fără a folosi cuvinte greoaie, dar nici diminutive).

Educatorea va stimula dezvoltarea procesului de cunoaștere învățându-i și încurajându-i pe copii să pună întrebări în legătură cu cele observate.

Educatorea va pune la dispoziția copiilor cărți-pliant de carton tare, pânză sau vinilin, cu plante, animale, obiecte etc. sau imagini pentru a-i deprinde cu procesul de căutare a informației și pentru a le stimula dorința de cunoaștere.

Educatorea va încuraja copiii să exploreze elementele lumii înconjurătoare privind, mișcându-se, acționând. Astfel, ea se va plimba cu copiii prin clasă și vor recunoaște împreună obiecte și locuri. Ulterior, va face același lucru și în afara grupei (la spălător, pe hol, într-o grupă vecină, în curte etc.).

Educatorea va pronunța cuvinte care denumesc obiecte, ființe, fructe, plante etc. arătându-le pe ele sau imaginea acestora și îndemnându-i să le cunoască apelând la simțuri.

Educatorea va discuta cu ei despre anumite schimbări și transformări din mediul înconjurător (fenomene ale naturii, anotimpuri), îi va stimula să le observe și să le identifice în momentul apariției lor.

Copiii vor fi stimulați ca, prin joc și experiment, să descopere forme, culori, mărimi diferite, simboluri chiar (cifre, litere, semne de circulație etc.) în mediul lor apropiat și vor fi ajutați să le recunoască, să le clasifice, să le ordoneze (cel puțin trei culori, trei forme, două mărimi) și să le deosebească între ele.

Copiii vor fi stimulați să construiască grupuri de obiecte/jucării, să numere obiectele aparținând aceluiași grup (până la 3) și să compare două grupuri de obiecte prin corespondența unu la unu.

Copiii vor fi stimulați ca, prin joc și experiment, să perceapă și să înțeleagă relații spațiale (sus, jos, pe, în, deasupra etc.) și relații temporale în raport cu propriile lor activități (dimineața ne trezim, seara ne culcăm, ne spălăm pe mâini înainte de masă, acum facem liniște, mai târziu mergem la copiii din grupa vecină etc.).

Copiii vor fi învățați să utilizeze strategii pentru rezolvarea unei probleme și, în acest sens, vor fi stimulați să discute despre ce se întâmplă în jurul lor sau ce fac/au făcut la un moment dat și, ulterior, să ghicească ce s-ar întâmpla dacă... sau ce urmează după... etc.

Copiii vor fi încurajați să participe la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, ajutându-i să-și asume responsabilități de îngrijire și ocrotire a unei plante, a unui colț de grădină, a unui animal de casă.

Copiii vor fi deprinși cu reguli de igienă colectivă și individuală, cu reguli de conviețuire socială și ajutați să și le însușească și să le respecte, prin repetare și îndrumare permanentă.

Copilul va fi încurajat să facă mișcare și va învăța să utilizeze aparate și accesorii de joacă specifice jocurilor și activităților în aer liber

Educatorea va urmări formarea unei ținute corporale corecte la copii (în poziția stând, sezând și în deplasare), îndrumându-le permanent mișcările și solicitându-le să execute exerciții de mers, alergare și, ulterior, celor de peste doi ani, chiar de săritură, păstrând poziția corectă.

Educatorea va pune la dispoziția copiilor accesorii și aparate de joacă care să le dezvolte și stimuleze plăcerea de a se mișca (mingi, scărițe ușor înclinate, leagăne, nisipar, corzi etc.).

Educatorea va încuraja copiii să exploreze elementele lumii înconjurătoare, precum și propriul corp privind, mișcându-se, acționând. Astfel, ea se va plimba cu copiii prin clasă, prin împrejurimi sau prin curte și îi va încuraja să acționeze cu elementele mediului imediat apropiat,

“povestind” și observând împreună ce se întâmplă, cum se întâmplă, ce simțim, ce s-a schimbat etc.

Educatorea va pronunța cuvinte care denumesc acțiuni și îi va încuraja pe copii să le execute sau va executa o acțiune și le va cere copiilor să denumească acțiunea respectivă.

Copiii vor fi familiarizați cu anumite comenzi simple (Drepti!, Pe loc repaus! etc.) și vor fi deprinși, treptat, să le respecte.

Copiii vor fi deprinși să se raporteze la un reper dat și să-și coordoneze mișcările cu ritmul impus de educatoare.

Copiii vor fi încurajați să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte. Astfel, educatoarea îi va solicita să execute acțiuni motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situații reale (trecem peste o buturugă în pădure, mergem pe podeț, ne târâm pe burtă ca soldații etc.). De asemenea, educatoarea va încuraja copiii în creșterea numărului de repetări, în creșterea duratei efortului fizic, în executarea acțiunilor cu un grad mai mare de complexitate, cu și fără obiecte etc.

Copiii vor fi deprinși cu reguli de igienă colectivă și individuală a echipamentului (păstrăm îmbrăcămintea de sport în săculeț) și a efortului fizic (nu alergăm cu gura deschisă, nu bem apă după ce am alergat, tragem aerul pe nas și îl dăm afară pe gură etc.) și ajutați să și le însușească și să le respecte, prin repetare și îndrumare permanentă.

Copiii vor fi familiarizați cu reguli simple de utilizare a aparatelor de joacă (leagăn, balansoar, scăriță etc.) și a unor accesorii sportive (minge, coardă), astfel încât să se asigure protecția sănătății proprii și a celorlalți și vor fi încurajați să le respecte.

MAPA EDUCATOAREI

A. LEGISLAȚIE

B. DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A EDUCATOAREI

C. DOCUMENTE ȘCOLARE

A. Cunoașterea și aplicarea corectă a prevederilor legale în vigoare:

- Legea educației naționale nr.1/2011;
- Planul de învățământ și metodologia de aplicare a planului pentru învățământul preșcolar ,
- Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii;
- Ghidul de aplicare a programei pentru învățământul preșcolar;
- Scrisori metodice pentru aplicarea programei activităților instructiv-educative în grădinița de copii;
- Curriculum-ul național pentru clasele I –IV;
- Legea Nr. 272 / 2004 privind protecția și drepturile copiilor;
- Metodologii, regulamente, din setul de legislație secundară promovat de MECS, ale căror prevederi vizează și învățământul preșcolar.

B. Dezvoltarea profesională a educatoarei

- Curriculum Vitae European;
- Portofoliul personal pentru dezvoltare profesională (vezi Anexa);
- Materiale care să ateste utilizarea metodelor alternative

- (portofolii, proiecte, maquettes pedagogiques, brain-storming, studii de caz);
- Caietul de formare continuă și studiu individual; Dovezi de autoperfecționare (fișe de lectură, articole, studii, recenzii, lucrări metodico-științifice, adeverințe / atestate de participare la stagii de perfecționare și formare continuă);
 - Evaluarea (fișa individuală a postului, fișa de evaluare a educatoarei).

C. Documentele școlare și instrumentele de lucru ale educatoarei:

- Catalogul grupei;
- Caietul educatoarei: planificarea calendaristică, numărul de activități planificate, date generale despre grupa de copii, colaborarea cu familia, colaborarea cu alți factori educaționali și instituționali;
- Programe pentru disciplinele din CDS;
- Proiecte de activități (debutanți până la definitivat), schițe de proiecte didactice (definitivat, gradul II și gradul I), mape cu proiecte model (toate cadrele didactice);
- Mapa didactică a educatoarei: proiecte de activitate (model), proiecte tematice (model), proiecte tematice pentru activități integrate (model), mijloace de învățământ elaborate, lucrări personale, inventar de teme anuale, fișe de evaluare inițială, formativă, sumativă, teste de evaluare elaborate de cadrul didactic, ș.a.;
- Portofoliile copiilor;
- Caracterizarea psihopedagogică a fiecărui copil – Caiet de observații curente;
- Caracterizarea psihosocială și pedagogică a grupei de preșcolari (la sfârșitul fiecărui semestru și la sfârșitul unui an de învățământ);
- Fișa psihopedagogică a fiecărui copil, la sfârșit de ciclu preșcolar (evoluția școlară, nivelul de evaluare didactică și de pregătire al preșcolarilor în vederea integrării cu succes în ciclul primar).

PROGRAME/PROIECTE (2011 - 2012)

1. Continuă

- Programul național de educație a părinților „Educați așa” (Fundația Copiii Noștri și MECTS);
- Programul național de stimulare a interesului pentru lectură „Să citim pentru mileniul trei” (MECTS, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul național de educație ecologică „Ecogrădinița” (MECTS, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul național de stimulare a interesului pentru educație fizică și sport „Kalokagathia” (MECTS, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul de educație timpurie incluzivă – PETI (Banca Mondială, MECTS);
- Programul de reformă a educației timpurii – PRET (Banca Europeană de Dezvoltare, MECTS);
 - Programul „Educația incluzivă în grădinițe” (Asociația RENINCO, UNICEF, MECTS);
 - Programul „Centre multifuncționale” (Step by Step, UNICEF, MECTS, ISJ-uri);
- Proiect de stimulare a interesului pentru lectură și de compensare a parcurgerii Programei instructiv-educative în grădinița de copii „Pipo” (CD Press, MECTS);

- Proiect educațional „Piti-Clic și Dublu-Clic” - concursuri de creativitate pentru cadrele didactice (INFOMEDIA Pro, MECTS, ISJ-uri);
- Proiect educațional „Cu Europa la joacă...” - concurs de stimulare a abilităților intelectuale și de creativitate pentru copiii preșcolari și școlari mici (Editura Diana, MECTS, ISJ-uri);
 - Proiect „Filip și cheia fermecată” (Editura RAVISION, MECTS);
- Proiect educațional SMARTY - concurs de cunoștințe pentru copiii preșcolari, pe domenii experiențiale, (Asociația SMARTY, MECTS, ISJ-uri);
- Proiect „Prichindei în lumea basmelor” (Cuvântul Info, MECTS, ISJ-uri)
- Program KIDSMART (IBM România, MECTS);
- Proiect FSE „Dezvoltarea competențelor cheie, premisă a incluziunii sociale” (Infomedia, DPH, MECTS, 10 ISJ);
 - Proiect FSE „Centre de Resurse pentru Sprijin Educațional” (FCN, MECTS, ACOR);
- Proiect educațional de promovare a internaționalismului ACTOR (MECTS, ACTOR România, ISMB);
- Proiect FSE „Împreună cu copiii pentru un început școlar de succes” (MECTS, Univ.București, Șotron, CD Press),

2. Debutează

- Proiect educațional de promovare a educației pentru participare „Dezvoltarea abilităților socio-emoționale la copiii cu vârste de la 3 la 7 ani” (MECTS, UNICEF, Asociația de părinți Căsuța cu povești Bistrița, ISJ-uri);
- Proiectul educațional „Pași spre educația incluzivă în grădiniță” (MECTS, UNICEF, RENINCO, ISJ-uri);
- Proiect educațional internațional TIMTIM-TIMY (Fundatia pentru Științe și Arte Paralela 45, MECTS, ISJ-uri);
- Proiect educațional RAFA GIRAFĂ (Romconcept International Solutions, MECTS, ISJ-uri);
- Proiect educațional „Caravana Profesor Garfield te învață” (S.C. Mediadocs Publishing SRL, MECTS, ISJ-uri)
- Proiect de educație rutieră „Ruti te învață, lecții pentru viață” (Cuvântul Info, IGPR, MECTS, ISJ-uri);
- Concurs „Șapte luni de excelență” (Editura Diamant, MECTS; ISJ-uri);

- Concurs „Micii exploratori” (Asociația InteligenT, MECTS, ISJ-uri).